

Sygn. akt I ACa 454/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 listopada 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Ewelina Jokiel (spr.)
Sędziowie:	SA Jakub Rusiński SO (del.) Elżbieta Milewska-Czaja
Protokolant:	stażysta Krzysztof Domitrz

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2015 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa Z. P.

przeciwko K. Z. i M. Z. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 30 grudnia 2014 r. sygn. akt XV C 14/13

I/ zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1) w punkcie I (pierwszym) utrzymuje w mocy w całości nakaz zapłaty z dnia 6 grudnia 2012 roku, wydany przez Sąd Okręgowy w Gdańsku w sprawie XV Nc 384/12;

2) w punkcie II (drugim) uchyla zawarte w nim rozstrzygnięcie;

II/ zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 2.717 (dwa

tysiące siedemset siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów

postępowania apelacyjnego;

III/ nakazuje pobrać od pozwanych solidarnie na rzecz Skarbu Państwa –

Sądu Okręgowego w Gdańsku kwotę 4.295 (cztery tysiące dwieście

dziewięćdziesiąt pięć) złotych tytułem opłaty sądowej od apelacji, od

uiszczenia której powód został zwolniony.

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt I ACa 454/15

UZASADNIENIE

Powód Z. P. wniósł o wydanie nakazu zapłaty nakazującego pozwanym K. Z. i M. Z. (1) solidarnie zapłatę na jego rzecz kwoty 85.895,52 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu i kosztami procesu, powołując się na swoje uprawnienia z weksla wystawionego przez pozwaną i poręcznego przez pozwanego.

Nakazem zapłaty z dnia 6 grudnia 2012r. Sąd Okręgowy uwzględnił żądanie pozwu.

Pozwani w ustawowym terminie wnieśli zarzuty od nakazu zapłaty domagając się jego uchylenia i oddalenia powództwa oraz zasądzenia kosztów postępowania jak też kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Pozwani podkreślili, iż przedmiotowy weksel został wystawiony jako weksel gwarancyjny, zaś dokonując jego indosu na rzecz powoda A. J. działała ze świadomością pokrzywdzenia pozwanych jako dłużników chcąc utrudnić im skuteczne wniesienie zarzutów wynikających ze stosunku podstawowego. Podkreślili, że z uwagi na dokonanie indosu po terminie płatności weksla stał on się wekslem poteterminowym, a w konkluzji możliwe jest podnoszenie w stosunku do powoda zarzutów przysługujących zgodnie z art. 513 k.c. względem A. J.. Co do stosunku podstawowego pozwani szczegółowo wykazywali, że wierzytelność A. J. obejmująca sumę wekslową nie istnieje, a co za tym idzie, nie było podstaw do uzupełnienia weksla wystawionego in blanco.

Wyrokiem z dnia 30 grudnia 2014r. Sąd Okręgowy w Gdańsku uchylił w całości nakaz zapłaty z dnia 6 grudnia 2012r. i oddalił powództwo zasądzając jednocześnie od powoda na rzecz pozwanych koszty procesu.

Sąd Okręgowy dokonał w sprawie następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych:

A. J. wynajmowała od (...) W. lokal użytkowy na ostatnim piętrze budynku przy ul. (...) w G..

A. J., będąc siostrą powoda, w dniu 10 listopada 2012r. zawarła z pozwaną K. Z. umowę nazwaną umową najmu, mocą której oddała pozwanej do używania lokal użytkowy w budynku przy ul. (...) w G. w celu prowadzenia w nim działalności gastronomiczno-rozrywkowej.

A. J. wyraziła zgodę na dokonanie przez pozwaną remontu i modernizacji lokalu wykonywanego na koszt i ryzyko pozwanej.

W wypadku rozwiązania lub wygaśnięcia umowy najemca zobowiązała się do zwrotu wynajmującej przedmiotu najmu w terminie 30 dni od dnia rozwiązania lub wygaśnięcia umowy, przy czym w terminie tym najemca zobowiązała się do przywrócenia stanu technicznego lokalu.

Po zakończeniu najmu najemca zobowiązała się zwrócić wynajmującej lokal w stanie opisanym w § 12 ust. 9 umowy, czego zabezpieczeniem miało być wystawienie weksla własnego in blanco wraz z deklaracją wekslową poręczonego przez jedną osobę fizyczną. Strony ustaliły także, że przekazanie lokalu po ustaniu najmu nastąpi na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego. Zabezpieczeniem wierzytelności z tytułu czynszu najmu miał być weksel wystawiony na podobnych warunkach.

Z dalszych ustaleń Sądu I instancji wynikało, że w dniu 10 listopada 2010 r. pozwana wystawiła dwa weksle in blanco na rzecz A. J.. Zobowiązania z weksli poręczył pozwany.

Tego samego dnia pozwana podpisała także deklaracje wekslowe.

W pierwszej deklaracji pozwana upoważniła A. J. do wypełnienia weksla na sumę odpowiadającą wielkości długu pozwanej z tytułu kosztów przywrócenia stanu technicznego lokalu zgodnie z § 12 ust. 9 umowy najmu z dnia 10 listopada 2010 r. A. J. została też upoważniona do opatrzenia tego weksla datą płatności według swego uznania zawiadamiając pozwaną o tym listem poleconym na podany adres. List ten powinien zostać wysłany, co najmniej na 7 dni przed terminem płatności weksla. Pozwany M. Z. (1) poręczył zobowiązanie pozwanej, wyrażając zgodę na treść deklaracji zastrzegając obowiązek zawiadomienia także jego o wypełnieniu weksla.

W dniu 22 listopada 2010 r. doszło do przekazania lokalu pozwanej. Został sporządzony protokół zdawczo-odbiorczy, w treści którego pozwana oraz A. J. potwierdziły, że lokal jest w stanie ogólnym i technicznym dobrym. Z protokołu wynikało, że lokal jest wyposażony w instalacje: elektryczną, CO, wodnokanalizacyjną i niesprawną instalację wentylacyjną. Niesprawnych było 6 znajdujących się w lokalu klimatyzatorów.

Umowa najmu została rozwiązana przez pozwaną i A. J. w dniu 7 maja 2012 r., z tym, że pozwana miała prawo prowadzenia działalności gospodarczej do dnia 31 maja 2012 r.

W zamian za możliwość prowadzenia działalności gospodarczej K. Z. zobowiązała się zapłacić A. J. zaległe faktury VAT o nr: (...)70, 022- (...) (...) (...) (...), z tytułu czynszu najmu i eksploatacji, na łączną kwotę 24.171,10, zł w nieprzekraczalnym terminie do 16 maja 2012 r., zaś pozostałe płatności wynikające z zadłużenia, tj. faktur o nr: (...) (...) (...) (...) (...)45 z tytułu czynszu najmu, na łączną kwotę 19.243,35 zł oraz bieżące płatności z tytułu czynszu i eksploatacji w nieprzekraczalnym terminie do 30 czerwca 2012 r. W wypadku, gdyby K. Z. uregulowała w terminie ww. zobowiązania, A. J. nie mogłaby domagać się zapłaty kary umownej w wysokości 4-krotnego czynszu najmu określonego w ust. 1 § 5, na podstawie § 12 ust. 9 rozwiązanej umowy i musiałaby zrzec się wobec K. Z. roszczenia o zapłatę takiej kary.

W dniu 16 maja 2012r. K. Z. dokonała przelewu kwoty 24.171,10 zł na rachunek A. J. tytułem zapłaty czynszu najmu i eksploatacji zgodnie z ww. porozumieniem.

W dniu 6 czerwca 2012r. pozwana przekazała lokal F. J. reprezentującemu A. J. w stanie dobrym. Sporządzono wówczas protokół zdawczo-odbiorczy, w którym F. J. wskazał na brak instalacji wentylacyjnej, uszkodzenia terrakoty i kafli w kilku pomieszczeniach, pozostawienie podłogi pergo w sali głównej. W pozostałym zakresie nie zgłoszono uwag. Pozwana nie otrzymała kopii tego protokołu.

W dniu 6 czerwca 2012r. pozwana K. Z. dokonała przelewu kwoty 22.533,58 zł na rachunek A. J. tytułem całkowitego rozliczenia umowy najmu przedmiotowego lokalu zgodnie z porozumieniem z dnia 9 maja 2012r., po czym pozwana zwróciła się do A. J. o zwrot weksla.

A. J. wypełniła weksel na kwotę 85.895,52 zł. opatrując go datą płatności 30 lipca 2012 r.

Pismem z dnia 20 lipca 2012r. A. J. wezwała pozwanych do wykupu obu weksli, to jest weksli wypełnionych na kwoty 85.895,52 zł i 75.848,60 zł.

Na tę pierwszą kwotę składają się:

- 52.902,42 zł zgodnie z wezwaniem-rozliczeniem z dnia 6 czerwca 2012r.
- 27.561,27 zł z tytułu odszkodowania;
- 5.431,83 zł z tytułu eksploatacji lokalu za miesiące czerwiec-sierpień 2012r.

Wezwania te zostały odebrane przez pozwanych w dniu 27 lipca 2012 r.

W dniu 31 lipca 2012 r. A. J. przeniosła prawa z weksla przez indos na rzecz powoda.

Tego samego dnia A. J. zawarła z powodem umowę darowizny papierów wartościowych w postaci obu weksli wystawionych przez pozwaną i wydała weksle.

Powód otrzymując weksle od A. J. wiedział, że pozwani są jej dłużnikami i że długi te wynikają z wzajemnych rozliczeń siostry z pozwanymi z tytułu umowy najmu lokalu w (...). Powód wiedział skąd A. J. ma weksel. F. J. i R. S. powiedzieli powodowi, że to sprawa jest prosta, że weksel jest jak gotówka, że to jest nakaz płatniczy dla osoby winnej, ale jest ryzyko, bo trzeba wnieść sprawę do sądu, ponieść opłaty, a pozwana niekoniecznie może okazać się osobą wypłacalną.

Powód widział wcześniejsze noty wysyłane do pozwanej i przesłane jej rozliczenie weksla, które to dokumenty pokazał mu F. J..

W oparciu o wyżej dokonane ustalenia zważył Sąd orzekający, że roszczenie powoda nie jest zasadne.

Powyższe wynika z faktu, że w ocenie Sądu I instancji pozwani w przedmiotowej sprawie mają prawo podnoszenia przeciwko powodowi zarzutów wynikających ze stosunku podstawowego – umowy najmu zawartej z siostrą powoda, co oznacza, że ciężar udowodnienia roszczenia spoczywał na powodzie. Zważywszy, że weksel był wekslem gwarancyjnym mógł zostać wypełniony i przedstawiony do zapłaty tylko wówczas, gdy istniał dług z tytułu umowy najmu i tylko do wysokości zadłużenia. Powołując się na art. 10 ustawy Prawo wekslowe oraz orzecznictwo dotyczące przedmiotowego przepisu – jego wykładni uznał sąd orzekający, że jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba, że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa.

Nabywca weksla działa świadomie na szkodę dłużnika, gdy w chwili nabycia weksla wie o istnieniu po stronie dłużnika podstawy zarzutu wobec poprzedniego posiadacza weksla i nabywając weksel, chce pozbawić dłużnika, ze szkodą dla niego, możliwości podniesienia tego zarzutu. Zaniedbanie sprawdzenia opisanych wyżej okoliczności, musi być poczytane za rażące niedbalstwo w rozumieniu art. 10 ustawy Prawo wekslowe, a to skutkuje w ocenie Sądu Okręgowego zastosowaniem art. 17 Prawa wekslowego i możliwością podnoszenia przez dłużnika zarzutów opartych na stosunkach osobistych z wystawcą.

Sąd I instancji zarzucił powodowi, że pomimo wiedzy, iż roszczenia co do wynajmu lokalu w (...) to powód nie starał się wyjaśnić, czy zgłoszone roszczenia są sporne, chociaż samo wezwanie do wykupu weksla już na to wskazywało.

Ponadto powód z całą pewnością już w dniu 31 lipca 2012r. wiedział, że roszczenia z weksla są sporne a mimo tego powód zawarł umowę darowizny. Zważywszy, że powód ma doświadczenie w działalności gospodarczej to wskazane wyżej okoliczności przemawiają za tym, że powód dopuścił się przynajmniej rażącego niedbalstwa nabywając prawa z weksla bez wyjaśnienia chociażby z pozwaną czy prawa te są sporne i czy pozwana prawa te będzie kwestionować. Zdaniem Sądu I instancji w normalnych warunkach powód powinien przynajmniej żądać okazania umowy najmu zawartej z pozwaną i okazania deklaracji wekslowych. Oparcie się przez powoda na twierdzeniach siostry, jej męża i świadka S., że sprawa jest prosta nie może być uznane za akt staranności powoda.

Wprawdzie powód mógł mieć zaufanie do siostry i jej męża, ale wielkość sum wekslowych powinna była wzbudzić wątpliwości powoda.

O tym, że intencje powoda i A. J. nie były czyste i mogło chodzić o oderwanie się od stosunku podstawowego, a tym samym o uniemożliwienie podniesienia zarzutów ze stosunku najmu świadczyć mogą chociażby zeznania siostry powoda, która twierdziła, że nie dowiedziała się jakiej konkretnie kwoty powód potrzebuje, a przekazała mu dwa weksle na ponad 160.000 zł.

Powód wiedząc, co składa się na sumę wekslową musiał mieć świadomość tego, że pozwani mogą wysokość kwot tych kwestionować wobec wynajmującego, a co za tym idzie może dla pozwanych powstać szkoda.

Jak zeznała świadek A. J. nie chciała spotykać się z pozwaną w sądzie i to była przyczyna przekazania weksli powodowi.

Zważył także Sąd I instancji, że dokonany w dniu 31 lipca 2012r. indos weksla nastąpił zarówno po upływie terminu protestu, jak i po terminie płatności weksla a to oznacza, że indos na skutki przelewu z art. 509 k.c. Indos przeterminowany jako że ma skutki zwykłej cesji powoduje, że wobec posiadacza, który nabył weksel w wyniku takiego indosu, nie stosuje się art. 17 Prawa wekslowego dotyczącego ograniczenia zarzutów przysługujących dłużnikowi wekslowemu, lecz art. 513 k.c.

Taka konstrukcja prawna pozwala dłużnikowi wekslowemu odwołać się wobec posiadacza weksla do zarzutów, jakie miał przeciwko indosantowi. W orzecznictwie taka sytuacja określana jest jako przeniesienie sporu z płaszczyzny stosunku wekslowego na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego.

Reasumując oceniając materiał dowodowy w przedmiotowej sprawie uznał Sąd I instancji, że nie zostały spełnione warunki wskazane w deklaracji wekslowej uzasadniające wypełnienie weksla. Treść deklaracji wekslowej wskazuje na możliwość wypełnienia weksla na sumę odpowiadającą wielkości długu K. Z. wobec A. J. wynikającego z umowy najmu zawartej w dniu 10 listopada 2010r.

W świetle zaś materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie nie sposób uznać aby istniało takie zadłużenie. Nie ulega bowiem, zdaniem Sądu Okręgowego, wątpliwości, że po rozwiązaniu umowy najmu z dnia 10 listopada 2010r. zgodnie z zawartym w dniu 9 maja 2012r. porozumieniem, A. J. wyraziła zgodę na prowadzenie przez K. Z. dotychczasowej działalności gospodarczej w przedmiotowym lokalu do 31 maja 2012r. W porozumieniu tym strony ustaliły wysokość i terminy spłaty czynszu wraz z opłatami eksploatacyjnymi, a także termin zwrotu podnajmowanego lokalu. Stosownie do tego porozumienie K. Z. obowiązana była do wpłaty na rzecz A. J. kwot 24.171,10 zł oraz 19.243,35 zł z czego K. Z. wywiązała się. Pozwana wywiązała się również z obowiązku zwrotu lokalu w dniu 6 czerwca 2012r. Kwoty zatem wskazane w wezwaniu do wykupu weksla jako wynikające z tytułu czynszu najmu, kosztów eksploatacji i szkody z tytułu nienależytego wykonania umowy podnajmu nie mogą odnieść się zdaniem Sądu Okręgowego do zadłużenia pozwanej, skoro porozumienie zostało wykonane.

Powód zaś nie zaoferował żadnego materiału dowodowego wskazującego na to, aby istotnie doszło do nienależytego wykonania umowy i wyrządzenia z tego tytułu szkody.

Zważywszy na przedstawioną powyżej argumentację Sąd Okręgowy na podstawie art. 496 k.p.c. uchylił nakaz zapłaty i stosownie do dyspozycji art. 10 i 17 ustawy Prawo wekslowe oraz art. 513 § 1 k.c. powództwo oddalił.

O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c.

Apelację od przedmiotowego wyroku wywiódł powód zaskarżając go w całości.

Apelujący zarzucił rozstrzygnięciu:

- sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego,
- naruszenie przepisów postępowania – art. 227 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. przez pominięcie lub błędną interpretację wyjaśnień powoda, zeznań świadków i treści dokumentów,
- naruszenie art. 328 § 2 polegające na wykorzystaniu i przepisaniu ustaleń poczynionych przez Sąd Okręgowy w Gdańsku w sprawie XV C 35/13,
- naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów przez przyjęcie wyłącznie wyjaśnień pozwanych oraz brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego (art. 233 § 1 k.p.c.)

Ponadto skarżący zarzucił obrazę przepisów prawa materialnego

a mianowicie:

- art. 10 Prawa wekslowego poprzez jego niewłaściwe zastosowanie,
- art. 17, 20 w zw. z art. 44 ust. 3 Prawa wekslowego poprzez ich błędną wykładnię,

W oparciu o wyżej wskazane zarzuty wniósł apelujący o:

- zmianę zaskarżonego wyroku i utrzymanie w mocy nakazu zapłaty z dnia 6 grudnia 2012r.,
- zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego za I i II instancję.

Ponadto apelujący wnioskował o dopuszczenie dowodu z treści wyroku oraz uzasadnienia Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 18.02.2015r.

W obszernym uzasadnieniu apelacji skarżący szeroko argumentował na rzecz podniesionych zarzutów.

Pozwani w odpowiedzi na apelację wnieśli o jej oddalenie i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych kosztów postępowania za II instancję z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja powoda zasługuje na uwzględnienie.

Zważywszy na charakter stosunku wekslowego należy dokonać oceny zgłoszonego żądania w pierwszej kolejności na płaszczyźnie przepisów prawa wekslowego. Dopiero ocena w świetle przywołanych w apelacji przepisów pozwoli na ocenę czy w sprawie niniejszej pozwani zachowali możliwość podnoszenia zarzutów przysługujących mu w stosunku do zbywcy weksla z łączącej pozwanych z siostrą powoda umowy najmu.

Z istoty weksla wynika jego abstrakcyjny charakter, czyli funkcjonowanie weksla w obrocie w oderwaniu od kreujących go stosunków. Co prawda istnieją w prawie wekslowym przepisy, które pozwalają na powoływanie się dłużnika wekslowego na okoliczności i zarzuty wynikające ze stosunku podstawowego jednakże jako, że stanowią one wyjątek od abstrakcyjności weksla, ich wykładnia musi być ścisła.

W przedmiotowej sprawie weksel stanowiący podstawę dochodzonych roszczeń został wystawiony – podpisany przez pozwaną jako wystawcę i pozwanego jako poręczyciela na zabezpieczenie roszczeń wynikających z umowy najmu.

Pierwotnie zatem weksel ten był wekslem in blanco, wystawionym jako gwarancja realizacji roszczeń wierzyciela z tytułu stosunku prawnego łączącego go wystawcą.

W zakresie obrotu weksla in blanco znajduje zastosowanie art. 10 Prawa wekslowego. Zgodnie z brzmieniem tego przepisu jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa.

Zważywszy jednak, że w przedmiotowej sprawie nie mamy do czynienia z przeniesieniem weksla in blanco przed jego uzupełnieniem, tj. weksla niezupełnego wówczas istotnie taka sytuacja wywołałaby skutki zwykłego przelewu, niezależnie czy przeniesienie nastąpiło w drodze indosu, a z dokonaniem indosu weksla po jego uzupełnieniu to wpływa to w zasadniczy sposób na możliwość podnoszenia przez dłużnika wekslowego zarzutów opartych na osobistych stosunkach dłużnika wekslowego z wystawcą lub poprzednimi posiadaczami weksla. Indosatariusz w stanie faktycznym przedmiotowej sprawy korzysta z uprawnień wynikających z dyspozycji art. 17 Prawa wekslowego.

Zgodnie z dyspozycją tego przepisu osoby przeciw, którym dochodzi się praw z weksla, nie mogą wobec posiadacza zasłaniać się zarzutami opartymi na swoich stosunkach osobistych z wystawcą lub posiadaczami poprzednimi, chyba, że posiadacz nabywając weksel, działał świadomie na szkodę dłużnika. Takie brzmienie przepisu skutkuje tym, że dłużnik, tak jak to ma miejsce w okolicznościach przedmiotowej sprawy powinien wykazać, że posiadacz nabywając weksel świadomie działał na szkodę dłużnika.

Obalenie domniemania wynikającego z treści art. 7 k.c. (istnienie dobrej wiary nabywcy) albo dopuszczenie się przy nabyciu weksla rażącego niedbalstwa jest już niewystarczające.

Rzeczą pozwanych, którzy chcieli zwolnić się z odpowiedzialności było zatem zgodnie z dyspozycją art. 6 k.c. i art. 17 Prawa wekslowego wykazanie stanu świadomości powoda w momencie nabycia weksla przez indos.

Co więcej konieczne było udowodnienie, że w świadomości powoda, w momencie dokonywania indosu, było działanie na szkodę dłużnika.

Pozwani nie sprostali w tym zakresie ciężarowi dowodu.

Rozróżnić należy w tym miejscu stan świadomości powoda oraz stan świadomości indosanta siostry powoda A. J.. To czy indosant miał świadomość, że dokonując indosu weksla roszczenie zabezpieczone wekslem nie istniało jest prawnie irrelevantne, istotna jest natomiast świadomość indosatariusza – powoda.

Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że powód zainteresowany był realnością uzyskania środków z darowanego mu weksla. Powód istotnie miał świadomość i wiedzę co do źródła rozliczeń jakim była łącząca pozwaną z jego siostrą umowa najmu, co do konieczności sądowego dochodzenia roszczenia, ale pozwani nie udowodnili, że miał on świadomość tego, że na skutek indosu weksla pozwani zostali pozbawieni możliwości podniesienia zarzutów jakie przysługiwałyby im w sprawie z A. J., co skutkowałoby wyrządzeniem im szkody.

Z przeprowadzonych w sprawie dowodów zeznań świadków: R. S., M. Z. (2), K. K., B. Z., A. J. czy F. J. nie wynikało aby powód miał wiedzę o istnieniu konkretnych zarzutów przysługujących pozwany, a wynikających ze stosunku najmu lokalu użytkowego.

Co więcej nie zostało wykazane aby takie zarzuty były kierowane pisemnie czy też ustnie przez pozwanych np.: do A. J. i że powód miał ich świadomość.

Powód musiałby mieć świadomość co do treści porozumienia z dnia 9 maja 2012r. wysokości wpłat dokonanych przez pozwaną co więcej musiałby wyprowadzić wnioski czy zawarte porozumienie zastępowało umowę z dnia 10 listopada 2010r. i pozbawiało stronę umowy możliwości dochodzenia zaległego czynszu i odszkodowania. Świadomość powoda musiałaby obejmować nie tylko stan faktyczny co do porozumienia czy umowy i wpłat pozwanych ale musiałby ocenić, że roszczenia indosatariuszki są niezasadne zaś zarzuty pozwanych - co najmniej wiarygodne.

Nakładanie na powoda obowiązku przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego w zakresie istnienia i wysokości kwoty widniejącej na wekslu, kontaktowania się z dłużnikami wekslowymi celem weryfikacji ewentualnego stanu zadłużenia, zarzutów jakie mogliby oni ponieść, co sugeruje Sąd I instancji, jest pozbawione podstaw i niewynikającego z obowiązujących przepisów. Takie zachowanie nie koreluje z abstrakcyjnym charakterem weksla.

Należy także podkreślić, że kwestia, iż weksle zostały powodowi darowane przez siostrę nie wpływa na ocenę świadomości powoda. Brak jest bowiem domniemania wynikającego z faktu pokrewieństwa pomiędzy indosantem a indosatariuszem co do świadomego działania na szkodę dłużnika po stronie indosatariusza.

Analizując zachowanie powoda w aspekcie art. 10 Prawa wekslowego czyli istnienia złej wiary indosatariusza oraz jego rażącego niedbalstwa przy nabyciu weksla, Sąd Okręgowy w zasadzie pominął i nie poddał pełnej ocenie przesłanki

wynikającej z art. 17 ustawy Prawo wekslowe, a mianowicie świadomego działania powoda na szkodę dłużnika w momencie indosu weksła.

Mając powyższe okoliczności na względzie na podzielenie zasługiwał zarzut apelacji dotyczący naruszenia prawa materialnego, a mianowicie art. 10 i 17 Prawa wekslowego polegający na ich błędnym zastosowaniu.

Trafnie także apelujący stawia zarzut naruszenia art. 20 i 44 ust. 3 ustawy Prawo wekslowe polegający na błędnej wykładni przywołanych przepisów.

Błędna wykładnia skutkowałą oceną przez Sąd I instancji roszczenia powoda w oderwaniu od przepisów prawa wekslowego w kontekście możliwości podniesienia przez pozwanych zarzutów wynikających z dyspozycji art. 513 k.c.

Dokonany przez A. J. indos nie miał skutków zwykłego przelewu. Analiza toku czynności wskazuje, że pozwana wystawiając weksel zwolniła posiadacza weksła od złożenia protestu zgodnie z dyspozycją art. 46 Prawa wekslowego. Zgodnie z art. 20 ustawy Prawo wekslowe indos po terminie płatności ma te same skutki co indos przed tym terminem.

Indos dokonany po proteście z powodu niezapłacenia lub po upływie terminu, ustanowionego dla protestu, ma skutki zwykłego przelewu.

Indos na rzecz powoda nastąpił po upływie terminu płatności weksła, ale przed upływem terminu do złożenia protestu. Chronologia zdarzeń była następująca: weksel in blanco został uzupełniony m.in. o datę terminu płatności określoną na dzień 30 lipca 2012r., zaś indosu dokonano w dniu 31 lipca 2012r.

Zgodnie z dyspozycją art. 44 ust. 3 zdanie pierwsze Prawa wekslowego protest z powodu niezapłacenia weksła, płatnego w oznaczonym dniu albo w pewien czas po dacie lub po okazaniu, powinien być dokonany w jednym z dwóch dni powszednich, następujących, po dniu płatności, tj. po pierwszym dniu w którym można wymagać zapłaty (por. m.in. wyrok z uzasadnieniem SN z 7 maja 2004r., III CK 563-02 OSNC 2005, nr 5, poz. 88). Weksel wystawiony przez pozwaną był zwolniony z protestu, a zatem pierwszym dniem, w którym można było wymagać od pozwanych zapłaty, był dzień 30 lipca 2012r., wskazany przez wierzycielkę, zaś dniem drugim po tym dniu – 31 lipca 2012r. (w roku 2012 były to, odpowiednio, poniedziałek i wtorek, czyli dni powszednie w rozumieniu art. 72 Prawa wekslowego).

A. J. dokonała indosu weksła w dniu 31 lipca 2012r. to zgodnie z zaprezentowanym wyżej stanowiskiem nastąpiło to w drugim dniu roboczym po dniu płatności, zatem – w terminie do dokonania protestu.

Tylko indos dokonany po upływie terminu ustanowionego dla protestu, w myśl art. 20 Prawa wekslowego (zdanie drugie), ma skutki zwykłego przelewu.

Indos zaś dokonany przed upływem terminu do dokonania protestu zachowuje skutki normalnego indosu, z konsekwencją w postaci wzmocnionej ochrony wierzyciela wekslowego (indosatariusza) wynikającej z art. 17 prawa wekslowego.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy należy stwierdzić, że z uwagi na termin dokonania indosu powód zachował uprawnienie z prawa wekslowego zaś pozwani dłużnicy nie mogli skutecznie podnosić zarzutów wynikających ze stosunku podstawowego bowiem przywołany przez Sąd I instancji przepis art. 513 k.c. nie znajduje w sprawie zastosowania.

Przeprowadzone w sprawie dowody i dokonane przez Sąd orzekający ustalenia nie obaliły istniejącego po stronie powoda domniemania dobrej wiary (art. 7 k.c.), nie wykazały aby powód w chwili nabywania weksła działał świadomie na szkodę pozwanych (art. 17 Prawa wekslowego). Co więcej postępowanie dowodowe nie wykazało aby weksel był celowo indosowany, na skutek porozumienia obu stron indosu na szkodę dłużników (por. orzeczenie SN z 21 marca 1938r., CII (...) - (...), poz. 542) ani tego, że powód w chwili nabywania weksła działał świadomie na szkodę dłużników poprzez celowe pozbawienie ich możliwości podnoszenia zarzutów ze stosunku podstawowego.

Twierdzenia A. J., iż nie chciała się spotykać z pozwaną w Sądzie, okoliczność że indosatariuszem i indosantem było rodzeństwo, wreszcie to, że powód jak już podnoszono wyżej był zainteresowany trybem odzyskania należności wekslowej, nie są przy domniemaniu z art. 7 k.c. wystarczające, jak oczekiwali tego pozwani do poczynienia ustalenia o istnieniu porozumienia obu stron indosu na szkodę dłużników.

W świetle powyższego podzielić należało zarzuty apelacji dotyczące naruszenia prawa materialnego, a mianowicie art. 10 Prawa wekslowego przez jego niewłaściwe zastosowanie a także art. 17, 20 i 44 ust. 3 Prawa wekslowego na skutek ich błędnej wykładni.

Ocena przesłanek z art. 10 Prawa wekslowego skutkowałą także naruszeniem zasady oceny dowodów wynikającej z przepisów prawa procesowego przywołanych w apelacji (art. 227 k.p.c. i 233 § 1 k.p.c.).

Odnośnie zarzutu naruszenia przez Sąd orzekający dyspozycji art. 328 § 2 k.p.c. to w ocenie Sądu Apelacyjnego zarzut ten jest pozbawiony podstaw. Okoliczność posłużenia się, co należy podkreślić, przy ocenie prawnej poczynionych ustaleń, wniosków wyprowadzonych przez Sąd orzekający w innej sprawie toczącej się pomiędzy tymi samymi stronami, a dotyczącej drugiego z indosowanych weksli, nie narusza dyspozycji art. 328 § 2 k.p.c.

Zaprezentowana przez Sąd I instancji ocena jest własną oceną sądu orzekającego i tego waloru nie może jej pozbawić to, że wnioski te są zbieżne z oceną dokonaną przez Sąd w innej sprawie, w której przedmiotem oceny były analogiczne zagadnienia prawne.

Sporządzone przez Sąd Okręgowy uzasadnienie zawiera ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów na których się oparł a także przyczyn dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Mając wyżej przedstawione względy na uwadze Sąd Apelacyjny podzielił zarzuty naruszenia prawa materialnego zawarte w apelacji powoda co skutkowało zmianą zaskarżonego wyroku i utrzymaniem w mocy w całości wydanego w sprawie nakazu zapłaty uwzględniającego powództwo, na zasadzie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 496 k.p.c.

W konsekwencji zmiany wymagało rozstrzygnięcie o kosztach procesu.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono zgodnie z dyspozycją art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 99 k.p.c. obciążając nimi pozwanych solidarnie (art. 47 Prawa wekslowego). Na koszty te składało się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego wraz z opłatą skarbową (§ 6 pkt 6 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t. jed. Dz. U. z 2013r. poz. 490) od pełnomocnictwa.

Ponadto orzeczono na mocy art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2010r., Nr 90, poz. 594 ze zm.) oraz art. 98 k.p.c. o nieuiszczonej opłacie sądowej od apelacji.

Jakub Rusiński Ewelina Jokiel Elżbieta Milewska-Czaja